

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA ZAMONAVIY RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ORQALI TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISH VA SIFATLI TA'LIM TIZIMINI YARATISH

Jo'rayeva Muborakxon Yakubovna

Andijon viloyati Qo'rg'ontepa tumani DMTT-7 direktori

Annatsiya: Ushbu maqolada ta'lim berishda zamonaviy raqamli texnologiyalarning o'рни va boshqaruvdagi sifatli ta'lim berishni tashkil qilish, boshqaruvni tashkil qilishda rahbarning o'рни haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: В данной статье описана роль современных цифровых технологий в образовании и роль лидера в организации качественного образования в менеджменте.

Abstract: This article describes the role of modern digital technologies in education and the role of the leader in the organization of quality education in management.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, pedagoglar, boshqaruv, rahbarlar, sifatli ta'lim berish, zamonaviy texnologiyalar, multimedia, masofaviy ta'lim.

Ключевые слова: цифровые технологии, педагоги, менеджмент, лидеры, качественное образование, современные технологии, мультимедиа, дистанционное образование.

Key words: digital technologies, pedagogues, management, leaders, quality education, modern technologies, multimedia, distance education.

Zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri – ta'lim jarayoniga zamonaviy raqamli texnologiyalarini joriy etishdir. Ta'lim faoliyatida zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish haqiqiy amaliyotga aylanib bormoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini zamonaviy jihozlar bilan ta'minlash ortib bormoqda, deyarli har bir Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini(MTT) interfaol doskalar, planshetlar, yaxshi kompyuterlar, va boshqalar mavjud. Hozirgi vaqtda raqamli texnologiyalardan foydalanish mumkin bo'lgan ta'lim muhiti yaratilgan va ko'pchilik tarbiyalanuvchilar undan muvaffaqiyatli foydalanmoqda. "Bugungi kunda ta'lim tarakkiyoti juda tez rivojlanmokda va uzgarmokda. Deyarli xar dakikada sayyoramizning turli burchaklarida uzgarishlar, yangilanishlar sodir bulib, xar bir kunimiz kuchli axborot okimi ostida kechmokda. Axborot okimi va xajmining kupligi xayotning xar bir laxzasi va joyida - ukish jarayonida, uyda, ishxona va xatto dam olish vaktida xam ta'sir etmokda." Raqamli texnologiyalar pedagoglar uchun cheksiz bo'lgan yangi imkoniyatlarni ochib beradi. Ushbu texnologiyalardan foydalanganda mumkin bo'lgan ko'rinishni namoyish qilish yanada muvaffaqiyatli bo'ladi.

Har bir rahbar o'z ish uslubi mavjud bo'lib, bazi vaqtlarda masofaviy ta'lim berish yoki ta'lim jarayonlarini boshqarishga to'g'ri keladi. "Ushbu ta'lim turi dunyo miqyosida keng qo'llanilib samara berib kelayotganligini inobatga oladigan bulsak, masofaviy ta'limning uziga xos texnologiyaviy turlari va ushbu ta'lim shaklini tashkil etishdagi ishtirokchilari mavjud. Masofaviy ta'limning asosiy texnologiyalariga quyidagilarni kiritish mumkin:

- Interaktiv texnologiyalar:
- internet masofaviy ta'lim portali;
- video va audio konferentsiyalar;
- elektron pochta orkali ta'lim olish;
- internet orqali mustakil ta'lim olish;
- uzoqdan boshkarish tizimlari;
- onlayn simulyator va o'quv dasturlarining mavjudligi va boshqalar"

Bilamizki pandemiya davrida ma'lum vaqtgacha ta'lim jarayonlarini masofaviy olib borish balki boshqarishga to'g'ri keldi. Bu vaqt davomida video konferentsiyalar orqali ham ta'lim jarayonlari olib bordik.

Video va audio konferentsiyalar - bu Internet va boshka telekommunikatsion aloqa kanallari yordamida, ikkita uzoqlashgan auditoriyalarni telekommunikatsion xolatda bir biri bilan boglab ta'lim olish yuli. Video va audio konferentsiyalar uchun katta xajmda maxsus texnika, yukori tezlikka ega bo'lgan aloqa kanali va o'qitishni tashkil qilish uchun xizmat kursatuvchi mutaxassislarni jalb etish kerak bo'ladi. Texnologiyadan foydalanishni o'rganish hayotiy ko'nikma va muhim savodxonlik qobiliyatidir. Hozirda ta'limga axborot texnologiyalarini joriy etish jarayoni davom etmoqda. Bu ko'p vaqt va kuch talab etadi, lekin oxir-oqibatda "texnologiya - bu yangi bilim va yangi tajribaga yo'l". Vaqt o'tishi bilan texnologiyadan foydalanish pedagoglar uchun tanish bo'lib qoladi va amalga oshirish oson bo'ladi.

Albatta dars jarayonida, hox u uyda, istalgan joydan multimedia vositalari orqali ta'lim berish va olish imkoniyatlarini, aynan bizning xududlarimizda kompyuter orqali amalga oshirish imkoniyatlari mavjudligi bilan quvonarli. **Multimedia** - bu kompyuter texnologiyalari sohasi turli xil (matn, grafik, audio) kompyuter vositalaridan foydalangan holda axborot materialni to'g'ridan to'g'ri ko'proq vizual va esda qolarli tarzda ma'lumotni yaratishga imkon beradi. Multimedia resurslaridan foydalangan holda darslar o'tkazish tarbiyalanuvchilarning bilim olishi uchun eng kuchli rag'batdir. Bunday darslarda tarbiyalanuvchilarning aqliy jarayonlari yaxshilanadi. Mashg'ulot jarayonida tarbiyalanuvchilarda diqqat, xotira, fikrlash ancha faolroq va tez sodir bo'ladi va kognitiv qiziqish ortadi.

Shuni ta'kidlash kerakki, zamonaviy axborot va kommunikatsiyalar texnologiyalar an'anaviy ta'limning o'rnini bosmaydi, aksincha, uni to'ldiradi, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro munosabatlar uchun yangi imkoniyatlar

yaratish, ta'minlash o'quv materialini taqdim etish vositalarini tanlashda ijodkorlik erkinligi tomonidan shakllantirilgan ta'lim sifatining o'sishiga pirovardida hissa qo'shadi talabalarning bilim, ko'nikma va malakalari sifati ortib boradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim muhiti, ta'lim jarayonining o'zi sifatini yaxshilash, Shuningdek, ular pedagogning malakasiga ma'lum talablarni qo'yadilar, undan doimiy ravishda o'zining axborot texnologiyalari bo'yicha malakasini takomillashtirish va yaxshilashni talab qiladi.

Ta'limni jarayonini boshqarish qonuniyatlari boshqaruv jarayonida turli elementlar va hodisalarning ob'ektiv ravishda mavjud bo'lgan, takrorlanuvchi o'zaro aloqalarini aks ettiradi. Ular umumiy va xususiyga bo'linadi. Umumiy qonuniyatlar boshqaruvning barcha tizimlariga xos bo'lsa, xususiylari ayrim ta'lim tashkilotlari va muassasalarining amal qilishi bilan bog'liq. Quyidagilarni boshqaruvning umumiy qonuniyatlari sirasiga kiritish mumkin: ustuvor samaradorlik va ongli rejali boshqarish; boshqaradigan va boshqariladigan tizimlarning, boshqarish sub'ekti va ob'ekting o'zaro munosabati, boshqaruvda mehnat taqsimoti va kooperatsiyasi jarayonlarini kuchaytirish. Ushbu qonuniyatlarni ko'rib chiqamiz. Ta'limni zamonaviy texnologiyalar orqali ongli boshqarishning ustuvor samaradorligi qonuniydir, chunki unda kechayotgan jarayonlarni rejali boshqarish tizimi amalda ushbu jarayonlarni beixtiyor tartibga soladigan boshqarish tizimlaridan samaraliroqdir. Hozirgi ta'limda boshqarishning barcha darajalarida dasturiy-maqсадli yondashuv, tizimli yondashuv va tahlil keng qo'llanilayotganligi buning dalilidir. Ta'lim va tarbiya har qanday jamiyatning ajralmas tarkibiy qismi, madaniyatining ko'rsatkichi va taraqqiyotining asosidir. U ijtimoiy tajriba, ma'naviy-axloqiy va madaniy an'analarning birligini va vorisiyligini hamda jamiyat rivojini ta'minlaydi. Ushbu dastur ta'lim va tarbiyani boshqarishning zamonaviy tizimi va uni boshqarishning asosiy tamoyillari, xususiyatlari Maktabgacha ta'lim tomonidan maktabgacha ta'limni boshqarishning maqsadi, vazifalari, maktabgacha ta'lim va tarbiyani boshqarishning vazifasi, boshqarish usullari, shakllari, tamoyillari, qonuniyatlari shuningdek, turli tipdagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tashkil etishning prinsiplari va unga ilmiy-nazariy yondashuviga etibor qaratiladi. Ta'limni jarayonini rejali boshqarish tamoyili ham dasturiy-maqсадli boshqarish bilan bog'liq bo'lib, harakat dasturini tuzish va uni amalga oshirishni ko'zda tutadi. Rejalilik ish sharoitini normallashtirish va uni ijrochilar o'rtasida taqsimlashda ijrochilar xatti-harakatlarini muvofiqlashtirish va ularga yo'l-yo'riq berishda, shuningdek har bir ishning va umuman dasturning bajarilishini hisobga olish va nazorat qilishni tashkil etishda namoyon bo'ladi. Ushbu tamoyilning amalda bajarilishi butun boshqaruv tizimi reja asosida tashkil etilishiga olib keladi. Aniq maqsadga yo'naltirilganlik tamoyili qo'yilgan maqsadlarga emas, balki ana shu maqsadlarning zarur resurslar bilan nisbati darajasini aniqlashni ham nazarda tutadi. Bunda maqsadlarni ularga erishish uchun zarur bo'lgan asosiy resurslar

bilan bog‘lashni ta‘minlashgina emas, balki diqqat-e‘tiborni maqsadlarga erishishga xalaqit berayotgan eng zaif bo‘g‘inga qaratish ham kerak bo‘ladi.

Boshqaruvning har qanday tizimida har qanday darajada mavjud bo‘lishi kerak bo‘lgan intizom boshqaruvning ajralmas tamoyili hisoblanadi. Intizom rahbar ko‘rsatmalarining, lavozim vazifalarining, yo‘riqnomalarning, buyruqlarning va boshqa direktiv hujjatlarning shubhasiz bajarilishini ko‘zda tutadi. Intizom darajasi ko‘p jihatdan boshqaruv madaniyatini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.

1. Babayeva Dono Razzaqovna, Abdullayeva Masuda Abdubannaevna, Jumasheva Gulnara Xamidullaevna. Maktabgacha ta‘limni boshqarishning ilmiy asoslari. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. 2020. - B. 75.
2. Н.Ф.Ткач. Стратегическое управление в образовании: Учебное пособие для управленческих кадров / Н.Ф. Ткач, С.В. Шишов - Мурманск; Хельсинки: НИЦ "Пазори", 2000. 3. И.Н. Герчикова. М
3. Allayarova, S.N. Implementation of modern information communication technologies (Ict) in higher education sector: International experience and the example of Uzbekistan (2019) International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering, 9 (1), pp. 386-392.
4. S. N. Allayarova "Masofaviy ta‘lim: mazmuni, imkoniyatlari va kamchiliklari" Academic research in educational sciences. 2021 yil. 930-935-betlar.
5. Begimkulov U.Sh. Pedagogik ta‘lim jarayonlarini ax-borotlashtirishni tashkil etish va boshkarish nazariyasi va amaliyoti. Pedagogika fanlari doktori ilmiy daraja-sini olish uchun yozilgan dissertatsiya. - T.: 2007. -305-b.